

První pokračovatelé Kosmovi

Pod tímto označením rozumíme dva středověké anonymní autory z 12. století, jimiž jsou Kanovník vyšehradský a Mnich sázavský. Oba autoři jako první navazují na Kosmův odkaz a ve svých kronikách častokrát zmiňují i místa svých vlastních působišť (Vyšehradská kapitula a Sázavský klášter).

Kanovník vyšehradský

Svým dílem bezprostředně navazuje na Kosmovu kroniku českou, která končí rokem Kosmovy smrti (1125). Zachycuje kompletní vládu knížete Soběslava I. (1125–1140), jemuž je právě tato kronika věnována. Autor se o Soběslavovi vyjadřuje až přehnaně kladně, častokrát pro něj nachází výhradně jen slova chvály a zobrazuje jej jako ideálního panovníka. Zároveň lze z textu vycítit i silný vlastenecký podtext. Samotné dílo patrně vzniklo ve dvou fázích: v první fázi autor souvisle zaznamenává jednotlivé události z let 1125–1130, poté se na chvíli odmlčí, a svou práci zpětně dopisuje až roku 1141. U kroniky Kanovníka vyšehradského nelze opomenout ještě jedna zvláštnost, a sice že vedle hlavní vyprávěcí linie, zahrnující politické události spjaté s knížecím dvorem, zde nalezneme i četné záznamy o různých meteorologických a astronomických jevech, které Kanovníka zřejmě velmi fascinovali. Kronika se celkově uchovala v pěti rukopisech, z nichž nejstarší je rukopis dražický, který byl zhotoven na objednávku pražského biskupa Jana IV. z Dražic v roce 1343.

Mnich sázavský

Na rozdíl od Kanovníka vyšehradského se Mnich sázavský navrácí do období, které zpracovával i jeho předchůdce Kosmas a doplňuje jej o události, jež se týkají výhradně historie Sázavského kláštera a to v letech 1030 až 1126. Nicméně od roku 1126 začíná autor systematicky zaznamenávat i řadu světských, politických událostí, jež se odehrávají vně Sázavského kláštera, až do roku 1162, kdy zápis zcela končí. Hlavní význam této kroniky tkví převážně v jejím prvenství, jakožto nejstarší klášterní kroniky vzniklé na našem území. Kronika byla sepsána v letech 1173–1176 a dochovala se nám pouze ve dvou rukopisech. Nejstarší dochovaný rukopis z přelomu 12. a 13. století se nazývá rukopisem drážďanským, který byl za 2. světové války velmi silně poškozen. Jeho opisem je takzvaný rukopis vídeňský, který je v současné době uložen v Rakouské národní knihovně ve Vídni.

Bibliografie:

NECHUTOVÁ, Jana: Latinská literatura českého středověku do roku 1400. Praha 2000.

HRDINA, Karel – FIALA, Zdeněk: První pokračovatelé Kosmovi. Praha 1950.

BLÁHOVÁ, Marie: Staročeská kronika tak řečeného Dalimila (3) v kontextu středověké historiografie latinského kulturního okruhu a její pramenná hodnota. Praha 1995.

Edice:

Kanovník vyšehradský. FRB II. Ed. Josef Emler. Praha 1874, s. 201–237. (Dostupné na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=169&page=219>)

Mnich sázavský. FRB II. Ed. Josef Emler. Praha 1874, s. 238–269. (Dostupné na: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=11&bookid=169&page=256>)